

Orientacions sobre les situacions d'aprenentatge

Què vol dir l'enfocament competencial dels aprenentatges?

Significa orientar l'acció educativa cap a l'adquisició d'aquells aprenentatges que permeten actuar eficaçment en una situació determinada (problemàtica en sentit general), en diferents realitats o contextos, mobilitzant capacitats de les persones i sabers d'un o més camps de coneixement. En síntesi, orientar l'aprenentatge cap a l'assoliment de les competències.

Tots els aprenentatges que tenen lloc als centres educatius són competencials?

Els aprenentatges competencials haurien de ser prioritaris. No obstant això, no totes les experiències d'aprenentatge que es donen en un centre educatiu promouen un aprenentatge competencial. Algunes experiències se centren en un coneixement concret, en una destresa o en el desenvolupament d'un hàbit específic, però no en una competència. Tot i així són experiències valuoses, que poden comportar aprenentatges imprescindibles perquè se'n produeixin d'altres que sí que seran competencials, però per se no promouen aprenentatges competencials, llevat que s'articulin i es combinin amb altres activitats d'aprenentatge.

Què és una situació d'aprenentatge?

Usem el terme *situació d'aprenentatge* per referir-nos a aquelles experiències que, independentment de la forma en què es presenten, parteixen d'un context i plantegen un repte a la persona que aprèn. El fet que l'aprenentatge es fonamenti en la resolució d'un repte o d'una problemàtica real provoca que l'aprenent hagi de dur a terme amb eficàcia una acció o un seguit d'accions que impliquen una o més capacitats per a les quals són imprescindibles els sabers d'un o més camps de coneixement; per això diem que les situacions d'aprenentatge s'orienten a l'assoliment de competències.

Què és un context?

Un context és una realitat present, passada o previsible en el futur, de caràcter local i propera a l'alumnat o de caràcter global que afecta la societat. És l'escenari en el qual es planteja un repte i en el qual prenen sentit les capacitats que s'han de desenvolupar i els sabers que cal incorporar.

Què és un repte?

Un repte és un desafiament que sorgeix d'una pregunta, un problema, un cas, una polèmica, una recerca, un encàrrec, un projecte, un servei..., situat en un context. Resoldre'l implica mobilitzar sabers i connectar accions a partir dels quals es desenvolupen capacitats personals.

Hi ha un únic tipus de situacions d'aprenentatge?

Hi pot haver múltiples situacions en què es plantegen problemàtiques en contextos reals per resoldre. Pot haver-hi contextos quotidians i propers, en què apareixen problemàtiques en temps real amb una forta rellevància personal. Però també poden haver-hi contextos globals

més allunyats de la realitat dels aprenents, amb rellevància social, que apareixen espontàniament o bé que els presenta el o la docent. I, en aquesta multiplicitat de contextos, els reptes poden provenir dels mateixos aprenents o bé pot ser el o la docent o la comunitat educativa qui els planteja.

Per això, donada aquesta diversificació en la font dels contextos i dels reptes que articulen les situacions d'aprenentatge, hem de reconèixer també que hi ha diferents tipus de situacions d'aprenentatge.

Les unitats didàctiques són situacions d'aprenentatge?

En un enfocament competencial els aprenentatges s'han de desenvolupar a través de les situacions d'aprenentatge. No totes les unitats didàctiques són situacions d'aprenentatge.

Les unitats didàctiques, durant molt temps, s'han orientat a l'aprenentatge de continguts o bé de continguts i capacitats. Si la unitat didàctica s'orienta cap a l'assoliment de competències, integra els aprenentatges que cal desenvolupar, parteix d'un context i planteja un repte, es pot considerar una situació d'aprenentatge.

Com passar de les unitats didàctiques a les situacions d'aprenentatge?

Per avançar cap a les situacions d'aprenentatge, els equips docents han de revisar les seves unitats didàctiques, modificar-les i ajustar-les, de manera que plantegin reptes situats en contextos reals i que s'orientin cap a l'assoliment de les competències.

Els centres educatius disposen de tres cursos escolars a partir de l'inici del curs escolar 2022-2023 per dur a terme aquestes modificacions, de conformitat amb l'establert en la disposició addicional tercera del Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica.

L'aprenentatge basat en projectes s'assimila a una situació d'aprenentatge?

Aquelles propostes educatives que, com els projectes, parteixen d'un context i plantegen un repte són situacions d'aprenentatge, ja que s'orienten a l'adquisició d'aprenentatges que permeten actuar eficaçment en una realitat concreta, mobilitzant capacitats de l'alumnat i sabers d'una o més àrees o matèries.

Com han de ser les activitats en una situació d'aprenentatge?

Les situacions d'aprenentatge inclouen diverses activitats que s'articulen i s'interrelacionen entre elles per resoldre el repte plantejat. Normalment les activitats formen part d'una seqüència (per exemple: plantejament del problema, identificació de dificultats, repartiment de tasques, recerca d'informació, instrucció directa, intercanvi de resultats, preparació i exposició oral...) i impliquen la intervenció activa de l'alumnat. En general, s'organitzen seguint les fases del cicle de l'aprenentatge (inici, desenvolupament, estructuració i aplicació), que donen resposta als objectius plantejats i que són necessàries per a la resolució del repte. El disseny de les activitats ha de ser flexible i divers per minimitzar les barreres d'accés a l'aprenentatge i per permetre la màxima participació de tot l'alumnat, aplicant les mesures universals oportunes.

Aquestes activitats han de proporcionar als i a les docents evidències dels aprenentatges que estan adquirint els i les alumnes, per reorientar, si escau, el procés didàctic. També han d'incloure estratègies i instruments d'avaluació formativa per facilitar l'autoregulació dels aprenents.

Es pot programar l'adquisició d'aprenentatges competencials de tot el curs a partir de les situacions d'aprenentatge?

L'equip docent pot programar tot el curs escollint situacions que siguin rellevants per als alumnes, en cada àrea o matèria o en diverses àrees o matèries de forma integrada. L'equip docent haurà d'estar atent a les problemàtiques emergents que puguin proposar-se a partir de l'actualitat o dels interessos de l'alumnat per incorporar a la programació noves propostes de situacions d'aprenentatge. La programació ha de ser un instrument viu que s'ha de contextualitzar en cada moment en funció de les necessitats educatives de l'alumnat i que s'adapta a les situacions canviants.

Quins són els elements per a la programació d'una situació d'aprenentatge?

Els elements d'una situació d'aprenentatge són:

- Descripció (context + repte)
- Competències específiques
- Tractament de les competències transversals
- Objectius d'aprenentatge
- Criteris d'avaluació
- Sabers
- Activitats d'aprenentatge i avaluació
- Idees clau (educació infantil), vectors (educació bàsica), components transversals (batxillerat)
- Mesures i suports universals, addicionals o intensius (si escau)

PER SABER-NE MÉS

- [Model per a la programació d'una situació d'aprenentatge \(educació bàsica\).](#)
- [Model per a la programació d'una situació d'aprenentatge \(batxillerat\).](#)
- [Document de suport per a les programacions de les situacions d'aprenentatge \(educació bàsica\).](#)
- [Document de suport per a les programacions de les situacions d'aprenentatge \(batxillerat\).](#)
- [Annex 5. Aprenentatge basat en situacions, del Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica.](#)